

MIROLJUB

GODINA: XII.

SOMBOR, 2009.

BROJ 2 (46)

ISSN 1452-5976

Naši tihi, savjesni i krajnje odgovorni djelatnici

**Bez njihovog rada društvo
ne može uspješno funkcionirati**

VELIKO BUNJEVAČKO-ŠOKAČKO PRELO

Kao i ranijih godina, naša je udruga i ove godine uspješno organizirala već tradicionalno Veliko bunjevačko-šokačko prelo. Ovoga puta to je bilo u subotu, 21. veljače. Puna, lijepo i prikladno postavljena i dekorirana dvorana za nešto više od 250 gostiju, na svoj je način ukazivala na specifičnosti ovoga slavlja. Svečanost je počela dobro pozna-

tom i za ovu prigodu najpopularnijom pjesmom „Kolo igra, tamburica svira...“, koja je prvi put izvedena još davne 1879. godine, a napisao ju je naš sunarodnjak Nikola Kujundžić. Ovoga puta otpjevala ju je novoformirana pjevačka skupina HKUD-a.

U obraćanju okupljenom članstvu i drugim gostima, predsjednik Društva Šima

Raič se u osnovnim crtama osvrnuo na ovu višestoljetnu tradiciju našega naroda, koja se temelji na davnim običajima kada su se članovi obitelji sa svojom bližom rodbinom i najboljim prijateljima u zimsko doba, u vrijeme kraćeg predaha u poljoprivrednim poslovima, okupljali, te uz prigodne razgovore, pjesmu, ples, šalu i dobar domjenak razmjenjivali mišljenja o životnim problemima, svojim doživljajima, obavljenim poslovima, kao i predstojećim zadacima. Podrazumijeva se da su se vremenom sadržaji ovih okupljanja obogaćivali, te su prihvaćane i novine što ih je život donosio, premda su u osnovi zadržali svoju izvornost. Prvo ovakvo veliko prelo u našem je Društvu održano nakon njegovog osnivanja 12. veljače sada već davne 1937. godine, što znači da je ovogodišnje 73. po redu.

Nazočnima se potom, u ime veleposlanika Željka Kuprešaka, obratio ministar savjetnik Veleposlanstva RH u Beogradu gospodin Filip Damjanović. Izražavajući zadovoljstvo što može pozdraviti skup koji simbolizira tradiciju našeg naroda, poželio je: „Da budemo jedinstveni i složni u prenošenju ovih drevnih hrvatskih tradicija na svoje nasljednike.“ Uz ove riječi, ministar savjetnik je ovo prikladno slavje proglasio otvorenim.

Uzvanici - naši dragi gosti

Ministar savjetnik Veleposlanstva RH u Beogradu Filip Domjanović sa suradnicima, konzul Generalnog konzulata RH u Subotici Ante Franjić sa suradnicima, narodni zastupnik u Skupštini RS u Beogradu dr. Gábor Lodi, predstavnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Katarina Čeliković i Tomislav Žigmanov, dopredsjednik DSHV-a i član Gradskog vijeća Sombora Mata Matarić, župnik župe Presvetog Trojstva i dekan somborski preč. Josip Pekanović sa suradnicima, predstavnik karmelićanskog samostana o. Zlatko Žuvela sa suradnicima, župnik župe Svetoga Križa i sv. Nikole Tavelića vlč. dr. Marinko Stantić, ravnatelj NIU „Hrvatska riječ“ Ivan Karan, ravnatelj radio i TV „Spektar“ Zdenko Bakić, predstavnik Šokačke grane iz Osijeka dr. Darko Vukašinović, predsjednik GAKUD Đakovštine Stjepan Bogdanić, predsjednik HKCB iz Subotice Ivan Stantić sa suradnicima, predsjednik HKPZ „Šokadija“ iz Sonte Zvonko Tadijan, predsjednica KUDH „Bodrog“ iz Bačkog Monoštora Marija Turkalj sa suradnicima, predsjednik HKPD „Silvije S. Kranjčević“ iz Bačkog Brega Stipan Katačić, predstavnik Udruge građana „Urbani Šokci“ u Somboru Peter Mraković, predsjednik Udruge Nijemaca i potpredsjednik Nacionalnog vijeća Nijemaca Anton Beck, predstavnik Mađarske građanske kasine „Petofi Sándor“, te predstavnici medija.

Nakon ovoga, glavni i odgovorni urednik „Miroljuba“ mr. Matija Đanić promovirao je novi broj ovog društvenog glasila (1/2009).

Slijedio je kulturno-zabavni program koji je u osnovi i simbolizirao jedno obiteljsko prelo na kome su okupljeni prijatelji jedne obitelji i njihovi dragi gosti. U ovom dijelu programa sudjelovali su članovi pjevačke skupine, drame, folklor, glazbenici i recitatori. Njihova smjena na pozornici i u programu bila je dobro zamišljena i odgovarala je ovom slavlju. Pjevačka skupina, koja je na neki način još u fazi popune, s prikladno odabranim bunjevačkim pjesmama, posebno je lijepo prihvaćena od nazočne publike. Mladim folklorasima, koje priprema Vinko Paštrović, ovo je prvi nastup pred ovako brojnim gledateljstvom, dok je heterogenost folklorasa veterana posebno došla do

izražaja. Program ne bi bio cjelovit da u njemu svoj udio nisu imali i naši poetski stvaraoci Hermina Malković i Antun Kovač. Zamisao programa ovog slavlja bio je dobar – kroz scenski postav i odabrane sadržaje, dočarati ovo vrijedno slavlje naših predaka. Uz manje propuste u tome se i uspjelo.

U zabavnom dijelu tijekom večeri nastupala su i smjenjivala se dva glazbeno-vokalna sastava: Tamburaški sastav „Zora“ iz Vinkovaca i Tamburaški orkestar „Đuvegije“ iz Sombora. Uz to, svojim je glasom, pjevajući talijanske šansone kao i naše pjesme, nazočne zadivila Sonja Šarić, studentica glazbene škole u Novom Sadu.

Dodajmo svemu i vrijednu tombolu u kojoj je glavni zgoditak bio bicikl, dar našega člana Tome Bošnjaka – firme „Total“.

I tako je, uz dobru glazbu, ples, veselje, šalu i smijeh, te dobro jelo i piće, druženje potrajalo sve do ranih jutarnjih sati. Pa, ovo je naša noć – to je naše prelo.

Matija Đanić

Na pozivnici za ovo naše tradicionalno zimsko okupljanje i slavlje stoje misli i riječi sjećanja na ovu prostranu ravnicu i minula vremena:

„Sanjam te, salašu moj, sav si u cvitu,
Sanjam leptire i ptice u letu.....
Sidam na banak kraj peći vruće,
Sve stvari tu su, ja sam kod kuće.....

M. Feher

Nezaboravno gostovanje dramske sekcije HKUD "Vladimir Nazor" u Sesevskom Kraljevcu

"ĐUVEGIJE" ODUŠEVILE PUBLIKU

Kulturno-umjetnička udruga „Prigorec“ iz Sesevskog Kraljevca i Osnovna škola Sesevski Kraljevec, Republika Hrvatska, ugostili su članove dramske sekcije HKUD „Vladimir Nazor“ 28. veljače i 1. ožujka 2009. godine. Ova dva amaterska kulturno umjetnička društva već nekoliko godina uspješno surađuju. Povremeno se posjećuju i tim prigodama predstavljaju rad svojih sekcija.

Ovaj susret, konkretno, dogovaran je tijekom studenog 2008. godine kada je u Somboru boravila ekipa nastavnika Osnovne škole iz Sesevskog Kraljevca, na čelu sa ravnateljem Ivicom Vlašićem. Tada su posjetili djecu koja pohađaju sate hrvatskog jezika u Sonti i u Somboru, te HKUD „Vladimir Nazor“ u Somboru i tom prigodom predložili da naša dramska skupina gostuje u Sesevskom Kraljevcu.

Usljediła je zvanična pozivnica kojom KUU „Prigorec“ i Osnovna škola Sesevski Kraljevec predlažu da glumci naše dramske sekcije budu njihovi gosti 28. veljače i 1. ožujka 2009. godine i da će domaćini snositi troškove prijevoza, smještaja i prehrane.

Vesela glumačka ekipa krenula je na put u prijednevnom satima i već u 16 sati stigli su u Osnovnu školu Sesevski Kraljevec gdje su ih dočekali ljubazni domaćini na čelu sa predsjednicom Vinkom Mareković. Prijateljski doček nadahnuo je i motivirao glumce te je ovo bila jedna od najboljih

izvedbi predstave „Đuvegije“. Po riječima redateljice Marije Šeremešić, uigrana ekipa je imala odličan ritam i komunikaciju sa publikom. Izvršna gluma oduševila je i nasmijala posjetitelje, a među brojnom publikom bila je i obitelj Martina Matarića,

našeg Somborca, koji sa svojom obitelji živi u Zagrebu. Nakon predstave, predsjednici kulturno - umjetničkih društava, Vinka Mareković i Šima Raić, razmijenili su darove za sjećanje na ovaj susret.

Bila je to lijepa i vedra večer koja je kasnije nastavljena ugodnim druženjem članova ova dva društva uz pratnju tamburaša KUU „Prigorec“ i kako to vać biva kada se zajedno nađu stari prijatelji, glumci, plesači i svirači, svi odreda zaljubljeni u svoje amaterske aktivnosti, zabava je potrajala do duboko u noć.

Domaćini su obezbjedili ugodan smještaj u Domu crvenog križa grada Zagreba

na Sljemenu. To je bio doživljaj za sve jer je Dom smješten na vrhu zvanom Malo Sljeme na nadmorskoj visini od 955m. Dom ispunjava najsuvremenije standarde boravka i u njemu se provode oblici programa škole u prirodi koja predstavlja specifičan oblik odgojno-obrazovnog djelovanja učenja izvan učionice, terenska nastava, sa ciljem da se kod djece razvije osjećaj pripadnosti prirodi i potrebi suživota s prirodom.

Nakon boravka na Sljemenu, doručka i mnoštva napravljenih fotografija kraj skulptura u prekrasnom kraljiku, domaćini su povelí naše članove u centar Zagreba. Zagrebačka katedrala, Stari grad, Kamenita vrata, trgovi, gradska tržnica, sve su to zabilježili fotoaparati.

Domaćini su svakom našem članu uručili lanč paket, a u autobus stavili nekoliko pakovanja sokova (da se nađe na putu)! Poslije popijene kavice u centru Zagreba i još malo razgovora, došlo je vrijeme za rastanak. Bilo je i suza, a ruke su dugo bile u zraku u znak pozdrava.

Zahvaljujući KUU „Prigorec“ i Osnovnoj školi Sesevski Kraljevec, ljubaznim i gostoprivljivim domaćinima, članovi naše dramske sekcije bili su na nezaboravnom gostovanju, putovanju za pamćenje i vratili su se sa puno lijepih uspomena.

A poslovice kaže: Uspomene, ako su lijepe, znače cijeli jedan život u kom živimo dok god to poželimo.

Klara Šolaja Karas

Gostovanje članova GAK iz Županje

KAZALIŠNA PREDSTAVA „PTIČICE“

Sukladno usvojenom programu, u našem su Društvu 7. veljače gostovali članovi Gradskog amaterskog kazališta iz Županje u Republici Hrvatskoj. To je, ustvari, bio susret članova dramskog stvaralaštva dva kulturno - umjetnička društva - ovdašnjih glumaca i njihovih gostiju. Ekipa gostujućih amatera nastupila je prije toga u našem Domu mjeseca studenog 2007. godine predstavom „OSVETA“ - narodnom operetom u tri čina. Ovoga puta ista je ekipa izvela kazališni komad „PTIČICE“, za koji je tekst napisao Filip Šovagović, a režiju dao Ivica Janjić. Šteta što je i ovoga puta dvorana bila samo djelomice popunjena.

Prvi dio radnje ove, reklo bi se, aktualne kazališne predstave, odvija se u jednom zatvoru - kazneno-odgojnom domu - gdje grupa zatvorenika ove institucije, tamošnjih „glazbenika“, međusobno se prepire i svađa, a pomalo i svira. Tema razgovora i prepirki ovih ekstremista su većinom osnovni razlozi zbog kojih su i dospjeli u ovu „popravnu instituciju“, a to su: prevare, laži, lopovluk, tuče, šverc droge, heroína, marihuane i sl. Kroz njihove tragikomične priče velikim se dijelom oslikava i stanje što odlikuje suvremeno društvo. Uz sve navedeno, članovi ove „klape“ se razlikuju i po stupnju obrazovanja, profesiji, nacionalnoj pripadnosti i sl. Za održavanje reda u ovoj „popravnoj instituciji“ brigu vodi policajka, a tu je i socijalna djelatnica. Obe se one svojom

pjesmom uključuju u „slobodne umjetničke aktivnosti“ ovih zatvorenika.

U drugom dijelu, zahvaljujući menadžeru, koji prevarom želi izvući novac od „Ptičica“, bend izlazi van i svira na jednoj svadbi koje nije ni bilo jer je mladoženja pretučen. Od novih likova ovdje se pojavljuje studentica arheologije i etnologije željna provoda, a tu je i naoružani psihopata. Razbijanje čaša, lomljenje stolica i stolova, uz tuču, prolivenu krv i prekomjerno ispijanje piva, predstava je privedena kraju.

Fabula predstave je zanimljiva i aktualna ali teška za izvođenje. No, članovi amaterske skupine su je ipak uspješno realizirali.

Matija Đanić

Općinska smotra amaterskih kazališta

„Đuvegije“ u Hrvatskom domu po treći put

U Somboru je otpočela Općinska smotra amaterskih kazališnih društava, nakon koje slijedi zonsko natjecanje, koje će biti održano u Novom Bečeju, te na koncu 47. smotra ovih vrijednih entuzijasta Vojvodine.

U četvrtak, 5. ožujka, u velikoj dvorani Hrvatskog doma nastupili su članovi dramskog stvaralaštva našega HKUD-a. Izvođenjem kazališne komedije u dva čina „Đuvegije“, koju je na svoj način objedinila i režirala iskusna voditeljica Marija Šeremešić, oni su se, po treći put, predstavili svojim gledateljima, ovoga puta u natjecateljskom duhu.

U ovom interesantnom ljubavnom zapletu u kome se u kući voljene kćerke jedinice pojavljuju prosci – siromašniji „Stidljivko“ i bogatiji „Mucavko“ – dolazi do nadmudrivanja i kalkulacije. Na koncu, pobijedila je istinska ljubav. Uz ove zaplete, na sokaku skupina dokonih žena „blebeće“ o svemu i svačemu. O ovoj je predstavi naš list već informirao naše čitatelje, te ovoga puta to ne želimo ponavljati. Osim dva ranija i sada ovog trećeg nastupa pred svojim gledateljima, ekipa je do sada

nastupala u: Ljutovu, Svetozaru Miletiću, Bačkom Monoštoru, te u Hrvatskoj u Hercegovcu, Županji i Sesevskom Kraljevcu.

Na XII. festivalu amaterskog teatra u Ljutovu (6. travnja 2008.) Ivica Pekanović je osvojio nagradu za najbolju sporednu mušku ulogu, a Sofija Vuković za najbolju

sporednu žensku ulogu, dok je na Prvom festivalu kazališnog amaterskog stvaralaštva u Županji (3.-18. listopada 2008.) Zvonimiru Lukaču dodijeljena nagrada za najbolju mušku ulogu.

Sada, već u velikoj mjeri uigrana glumačka ekipa, u cijelosti je nastupila znatno sigurnije, samopouzdanije, s boljom skladnošću pokreta te odgovarajućom dikcijom lokalnog govora. Uz to, uspostavljena je i bolja komunikacija s gledateljstvom.

Nakon predstave, izbornik za pokrajinske festivale Zavoda za kulturu Vojvodine Stevan Bardak vodio je srdačan razgovor s članovima glumačke ekipe i redateljicom, te u načelu dao veoma povoljno mišljenje o glumi u cijelosti, a dao je i konkretne prijedloge za daljnja poboljšanja, kako bi predstava dobila nove vrijednosti.

Vjerujemo ovoj ekipi te joj želimo uspjeha na budućim nastupima!

Matija Đanić

Župe sv. Križa i sv. Nikole Tavelića održale treće po redu Župsko prelo

Mariela Parčetić proglašena najljepšom preljom

Na Svijećnicu, 2. veljače 2009. godine, u maloj dvorani HKUD-a „Vladimir Nazor“ u Somboru održano je treće po redu Župsko prelo. Brojne župljane i druge uzvanike zabavljao je glazbom na klavijaturama Ivan Šomodva-

rac, a svoj talent na harmonici pokazao je Vinko Paštrović.

Ove je godine kao novitet uvedena tombola. Biral se i najljepša prelja: treće mjesto osvojila je Dragica Stojanov, drugo Gordana Peinović, a najljepšom među

najljepšima proglašena je Mariela Parčetić. Okupljeni na prelu, njih oko 70, radovalo se preljskoj pjesmi *Ej, salaši*.

U nadi da će se i nagodinu upriličiti ovakvo druženje, radosno smo se razišli u sitne sate.

Josip Josipović

Hrvatski dom u Somboru obogaćen novim sadržajem

OTVORENO PRVO DOPISNIŠTVO „HRVATSKE RIJEČI“

Djelotvoran je bio dogovor između predstavnika „Nazora“, koji je osigurao prostor, i „Hrvatske riječi“, koja je taj prostor opremila namje-

štajem, suvremenom računalnom i drugom opremom potrebnom u novinarstvu, te je u petak, 6. veljače, u prostorija-

ma Hrvatskog doma, sjedištu HKUD-a „Vladimir Nazor“, otvoreno prvo dopisništvo „Hrvatske riječi“.

Otvorenju je bio nazočan i ravnatelj „Hrvatske riječi“ Ivan Karan, koji je tom prigodom rekao: „Interes je NIU ‘Hrvatska riječ’ da u svim mjestima u kojima u značajnom postotku žive Hrvati ima dopisništvo i dopisnika. Ovo somborsko je prvo u nizu koje će biti otvoreno. Otvaranjem dopisništva žele se dopisnicima osigurati bolji uvjeti rada, te brže i kvalitetnije izvještavanje. Radi toga će početkom proljeća putem seminara biti organizirano i stručno usavršavanje dopisnika. Ovo novootvoreno dopisništvo ima i zadaću osigurati bolju suradnju i komunikaciju s čitateljima i suradnicima iz Sombora, Bačkog Brega, Bačkog Monoštor, Stanišića, Svetozara Miletica i drugih mjesta.“

Zlatko Gorjanac, dugogodišnji i stalni dopisnik „Hrvatske riječi“, istaknuo je kako će novootvoreni uvjeti u mnogo čemu olakšati rad, omogućiti bolju suradnju i razmjenu informacija sa somborskim i medijima iz okolnih mjesta. Dopisništvo će biti otvoreno svim čitateljima i suradnicima, a svakako će komunikacija s listom „Miroљub“, kojeg izdaje HKUD „Vladimir Nazor“ i NIU „Hrvatska riječ“, biti poboljšana.

Otvaranju dopisništva nazočni su bili: ravnatelj NIU „Hrvatska riječ“ Ivan Karan, predsjednik HKUD-a „Vladimir Nazor“ Šima Raič, tajnica Društva Klara Šolaja-Karas, predsjednica udruge „Urbani Šokci“ Marija Šeremešić, urednik lista „Miroљub“ Matija Đanić, dopisnik Zlatko Gorjanac i predstavnici somborskih medija.

M. Kopunović

Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata predstavljen u Hrvatskom domu

OSNOVNI CILJ ZAVODA JE UZAJAMNA SURADNJA

Okupljenim čelnicima kulturno-umjetničkih udruga Hrvata ovoga dijela bačkog Podunavlja, kao i predstavnicima Crkve, u Hrvatskom je domu 4. veljače predstavljen Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata. Dužnosnici ove novoformirane institucije, ravnatelj Tomislav Žigmanov, menadžerica u kulturi Katarina Čeliković i poslovno-administrativna tajnica Ljiljana Dulić, srdačno su dočekani, te su se, u novom svojstvu, po prvi put obratili nazočnima.

Uime nazočnih skup je otvorila članica Upravnog odbora Cecilija Miler, te je okupljenima predstavila goste, a kao domaćin skup je pozdravio predsjednik «Nazora» Šima Raič.

Ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov detaljno je naveo osnovne funkcije ove novoformirane profesionalne institucije kulture, posebno ističući kako je Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata suosnovan od strane Skupštine APV i Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine. „Prioritetna djelatnost Zavoda jest izrada razvojnih projekata u području znanosti, kulture i umjetnosti vojvodanskih Hrvata.“ Među inima, dje-

latnost Zavoda uključuje i nakladničku djelatnost, te zaštitu kulturnih dobara, prirodnih i drugih znamenitosti. Zavod ostvaruje i međunarodnu suradnju u području znanosti, kulture i umjetnosti vojvodanskih Hrvata. Naveden je i način

rada ove institucije. Tajnica novoformiranog Zavoda Ljiljana Dulić istaknula je kako će Zavod prikupljati i arhivirati javno objavljene dokumente iz područja znanosti, jezika, tradicije i kulture na ovim prostorima.

Predstavicima KUD-ova upućena je zamolba za prikupljanje svih mogućih materijala iz područja kulture – od znač-

ki, bedževa i plakata, do video i zvučnih snimki, radi stvaranja što većeg i što kvalitetnijeg arhiva.

Prije nastupa u Hrvatskom domu, čelnike Zavoda Tomislava Žigmanova i Katarinu Čeliković, te predsjednika DSHV-a Podružnice Sombor Matu Matarića u svom je uredu primio predsjednik SO Sombor Nemanja Delić. Tom ih je prigodom predsjednik Delić upoznao s bitnim kulturno-povijesnim znamenitostima grada i izrazio zadovoljstvo što je Zavod otpočeo s djelatnošću, dok je Mata Matarić zahvalio na prijemu, uzajamnom razumijevanju i srdačnom razgovoru.

M. Đanić

KONZULARNI DANI U SOMBORU

Generalni konzulat Republike Hrvatske svakog prvog petka u Somboru održava konzularni dan. Ova se aktivnost obavlja u zgradi SO Sombor – zgradi Županije, u sobi broj 142, u vremenu od 9 do 13 sati.

Na natječaju za učeničke radove iz likovnog, literarnog i fotografskog stvaralaštva

Somborcima tri prva mjesta

Nacionalni građanski forum „Bilgarika“ iz Sofije, glavnog grada susjedne Bugarske, raspisao je natječaj za učeničke radove iz likovnog, literarnog i fotografskog stvaralaštva s temom „Ja i moj svijet“. Iz područja likovnog stvaralaštva prispjelo je 280 radova iz Bugarske, 46 iz Rumunjske i 6 iz Srbije.

Od šest radova iz Srbije tri prva mjesta pripala su učenicima Osnovne škole „Bratstvo-jedinstvo“ iz Sombora. Prvo je mjesto osvojio Strahinja Pribić, učenik VIII. razreda, drugo Ivana Magdić iz VI. razreda, a treće Cecilija Pekanović, učenica VIII. razreda. Ova vrijedna priznanja zasluga su, prije svega, spomenutih

učenika, ali i njihovog stručnog voditelja, svima nama dobro znanog profesora Petera Mrakovića.

U pismenom obraćanju prof. Mrakoviću domaćini su naveli kako su „mladi umjetnici pokazali veliku maštovitost i kreativnost u interpretaciji teme, materijala i pristupa samom radu“. O ovom vrijednom priznanju pisano je u „Somborskim novinama“ u broju od 6. veljače 2009. godine.

Iznimno vrijednoj i talentiranoj članici HKUD-a «Vladimir Nazor» Ceciliji Pekanović i ovom prigodom, uz iskrene čestitke, želimo uspjehe u daljnjem radu.

M. Đ.

Na Šokačkoj večeri u Sonti dodijeljene nagrade za pjesmu pisanu šokačkom ikavicom

“Lipa rič” za Antuna Kovača

Na već tradicionalnoj manifestaciji „Šokačko veče“, sedmoj po redu, koja je održana 22. studenog 2008. godine u Sonti, u prepunoj, prelijepoj dvorani, dodijeljene su tri nagrade pobjednicima natječaja „Za lipu rič“. Direktor NIU „Hrvatska riječ“ Ivan Karan uručio je nagrade – donaciju ove ustanove.

Natječaj za najljepšu neobjavljenu pjesmu pisanu šokačkom ikavicom raspisan je početkom rujna. Od prispjelih tridesetak pjesama potpisanih šifrom, izbornik književnik Milovan Miković odredio je tri prvoplasirane: treća nagrada pripala je Božani Vidaković za pjesmu „Svirajte mi

tamburaši“, drugu nagradu dobio je Josip Dumendžić – Meštar za pjesmu „Šokačka duša“, a prva nagrada stigla je u ruke Antuna Kovača za pjesmu „Salaš na spratu“.

Božana Vidaković je uz pratnju „Šokadijinog“ pjevačkog zbora i tamburaškog sastava otpjevala pjesmu „Svirajte mi tamburaši“, koju je u međuvremenu uglazbila.

Ovo je bila ujedno i završna manifestacija projekta „Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008. godine“, koja se završila burnim pljeskom u prepunoj dvorani upućenim svim sudionicima, kojih je bilo oko 200.

mr. Matija Đanić

MOLITVA GOSPODNJA

Duhovni centar o. Gerarda u suradnji s HKUD-om „Vladimir Nazor“ već više godina zaredom organizira duhovne susrete u korizmi. U tom milosnom vremenu, u kojem vjernici imaju prigodu više studirati Božju riječ i ispitivati svoju savjest, oči karmelićani su se pobrinuli za duhovnu obnovu Somboraca. Razmatrajući Božju riječ u predavanjima pruža se mogućnost svim sudionicima da prodube svoje vjersko znanje i dobiju odgovore na vlastita životna pitanja.

Hrvatska karmelska provincija sv. oca Josipa izrasla je iz karmelskog samostana utemeljenog 1905. godine u Somboru, u kojem je od samog početka živio, djelovao i umro na glasu svetosti o. Gerard Tomo Stantić, sluga Božji. Za njega se trenutačno u Rimu vodi postupak za proglašenje blaženim i svetim. O. Gerard je u Somboru djelovao pedeset godina. Somborci su voljeli njegove prodike na koje su dolazili u velikom broju. Još uvijek se

sjećam djedovih riječi kojima je svjedočio: „Kada fratar Grgo zagrm s prodikovaonice, e to je prodika“. Ta želja za slušanjem Božje riječi u korizmi zadržala se sve do današnjih dana. Lijep broj vjernika sudjeluje na križnom putu, svetoj misi i korizmenim propovijedima. Također, ponedjeljkom, kada se održavaju duhovne korizmene večeri u Hrvatskom domu, uvijek bude lijep broj nazočnih.

MOLITVA GOSPODNJA – OČE NAŠ

Glavna tema ovogodišnjih korizmenih predavanja jest molitva Gospodnja – „Oče naš“. Molitva je duša duhovnosti, a „Oče naš“ je posebna molitva, jer dolazi od našeg Gospodina Isusa. To je razgovor ljubavi između Oca i Sina.

U ponedjeljak, 24. veljače, održano je prvo razmatranje. Nazočne je predstavio predsjednik HKUD-a Šima Raič i izrazio zadovoljstvo što „Nazor“ surađuje s karmelićanima i što su ti korizmeni duhovni susreti uvijek lijepo posećeni. O. Zlatko Žuvela, voditelj DC-a o. Gerarda, sudionike je upoznao s poviješću korizmenih okupljanja koja počinju odmah po osnivanju karmela u Somboru. Za to je veoma zaslužan o. Gerard, koji je produhovio mnoge Somborce.

Prvi predavač o. Petar Janjić, karmelićanin iz samostana Gospe Karmelske na Krku, razmatrao je o prvim riječima molitve: „Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime Tvoje“. U uvodnom izlaganju o. Petar je govorio općenito o molitvi kao susretu i razgovoru s Bogom. Zatim prelazi na razmatranje same riječi „Oče“. Taj zavij, kojim svemogućega Boga nazivamo Ocem, pruža nam

veliku utjehu, nadu i sigurnost da smo djeca Božja. Današnji čovjek može imati drugačije iskustvo o ocu koji nije uvijek pravi zaštitnik. „Oče naš“ zahtijeva da izađemo iz svoje zatvorenosti i otvorimo se prema ljudima, jer nam je svima zajednički Otac nebeski. Izraz „koji jesi“ dolazi od pradavnog imena Božjeg „ja sam koji jesam“, dok izraz „na nebesima“ ne označava Božju udaljenost, već njegovu uzvišenost. O. Petar je naglasio kako Bog stanuje tamo gdje mu se otvori srce i nebo može biti naša duša, naša nutrina. Kod izraza „sveti se ime Tvoje“ o. Petar je rekao kako svojim životom trebamo drugima omogućiti da vide svetost Božju. Svetiti ime Božje znači slaviti Boga.

Budući da molitva „Oče naš“ proizlazi iz Isusove vlastite molitve, iz razgovora Sina s Ocem, njegova dubina seže onkraj riječi. Riječi ne mogu obuhvatiti bogatstvo te molitve. Ta molitva obuhvaća svu širinu ljudskog postojanja svih vremena.

Završivši razmatranje o. Petar je pozvao nazočne da postavljaju pitanja i iznose svoja iskustva u molitvi. Bilo je više zanimljivih pitanja, na što je predavač rado odgovorio.

Drugi korizmeni susret održan je 9. ožujka. Predavač je bio o. Antonio Mario Ćirko iz zagrebačkog karmelskog samostana Majke Božje Remetske. On je razmatrao riječi molitve Gospodnje kada molimo „Dođi kraljevstvo Tvoje“. Očenaš je posebna molitva kojoj nas je Isus naučio. Problem današnjice je prevelika buka koja nam nadražuje čula i uznemiruje dušu. Do tišine možemo doći molitvom. Evanđelja spominju Mariju Magdalenu koja je sjedila do nogu Isusovih kako bi bolje čula i usvojila njegov nauk. O. Antonio Mario je za vrijeme predavanja pokazao eksperiment o tome koliko buka ometa koncentraciju. Počeo je čitati jedan psalam, a onda je, tijekom čitanja, pustio neku glasnu muziku. Svi smo se uvjerali koliko se tada gubi koncentracija i koliko se slabije razumije pročitano. Molitva zahtijeva tišinu i sabranost, naglasio je predavač. Kada molimo „Dođi kraljevstvo Tvoje“, time molimo Boga da kao uzvišeni kralj vlada u našim srcima. On je dobar kralj, a ne tiranin. Tirani su u stvari naši poroci koji nas žele udaljiti od Boga. Naš Bog – kralj – daje nam snage da se oslobodimo od njih.

O. Antonio je, između ostalog, upozorio da je veliki problem današnje praznine u srcima. Mnogi tu prazninu nastoje ispuniti raznim stvarima, pa i lošima (nedjeljnim šopingom, kockanjem, cigaretama, alkoholom, drogom...). Tako se nanosi šteta vlastitoj duši i gubi osjećaj za duhovne vrijednosti. Pokazao je još jedan eksperiment s užetom, gdje se moglo vidjeti kako nas navezanost na vanjske stvari blokira i udaljava od molitve. Predavanje je po svojoj dinamici bilo malo neobičajeno, a nazočni su ga prihvatili s radošću i nasmijanim licima.

Predavač trećeg korizmenog susreta, 16. ožujka, bio je o. Vjenceslav Mihetec iz karmelskog samostana Gospe Karmelske i sv. Stjepana kralja u Somboru. Tema je bila molitveni zavij u kojem kažemo: „Budi volja Tvoja, kako na nebu tako i na zemlji.“

Na početku susreta o. Zlatko je iznio nekoliko crtica iz života o. Gerarda Tome Stantića, našeg kandidata za blaženika i sveca, na kojeg smo mi Somborci posebno ponosni. Te crtice pokazuju kako je o. Gerard predano živio svoj posvećeni život nastojeći postojano vršiti volju Božju.

Molitva „Oče naš“ je odgoviteljica kršćanstva, rekao je otac Vjenceslav. Volja Božja je da se svi ljudi spase. Ona nije samo riječ nego i ostvarenje. Bog želi nas, a ne naše materijalne žrtve. U raj mogu otići samo oni koji vrše volju Božju. Na nebu se u potpunosti provodi volja Božja. Neki mistici smatraju da će sudnji dan doći kada se nebo i zemlja izjednače, nastavio je o. Vjenceslav. Iz slobode ljudskog duha nastaju grijesi i problemi, jer čovjek sa slobodnom voljom može se suprotstaviti Božjem planu i činiti zlo. Zlom se razara kraljevstvo nebesko među lju-

dima. Našu nezahvalnost prema Bogu najlakše možemo shvatiti preko odnosa djeca-roditelji. Roditelji sve ulažu i rade za dobrobit svoje djece, a neka djeca odgovaraju neposlušnošću i odlaze krivim putem, izazivajući žalost svojih roditelja. Prihvatanje volje Očeve opasno je i teško jer nas ono stavlja na kušnju. Ali, Bog nikad nije daleko. On nam uvijek pomaže i daje snage da izdržimo sve kušnje i tegobe našeg ovozemaljskog života. Onima koji ljube Boga sve se okreće na dobro. Preko nas Bog želi izvršiti svoju volju. Krist, naš Gospodin, je rekao: „Podite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeci ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!“

Nakon predavanja slijedila su pitanja od kojih izdvajamo dva. Na pitanje nazočnih, kako ćemo znati jesmo li na dobrom putu, vršimo li volju Očevu, o. Vjenceslav je rekao kako je najsigurniji znak ako u srcu osjetimo „mir“. To je znak da smo u suglasnosti s Božjim planom. Na pitanje kako da mladi na raskrižjima svojih života odaberu ono na što ih Bog poziva, o. Vjenceslav je rekao da je tu potrebno puno molitve, a također i savjetovanja s mudrim ljudima koji upućuju na vršenje volje Božje. Mladi trebaju biti hrabri i odlučni spustiti se do dna svoga srca i tu oslušivati. Kada prođu oluje i nemiri, dolazi tihi lahor Božje prisutnosti i u njemu se donose odluke.

O. Vjenceslav Mihetec bio je predavač i na sljedećem korizmenom susretu održanom 23. ožujka. Tada je razmatrao molitveni zaziv: „Kruh naš svagdanji daj nam danas“.

Kako je ova prošnja povezana s otajstvom presvetog sakramenta euharistije, na početku susreta o. Zlatko Žuvela pročitao je misao slugе Božjeg o. Gerarda o euharistiji. On kaže: „Sveta euharistija je moja čitanaka. Tko iz ove knjiga čita, kao iz dječje čitanke, uči biti skroman, ponizan, a jednako tako pokazuje se kao Isusov ljubitelj, kad drugima govori, čita iz te čitanke, tj. iz euharistije.“

Na početku predavanja o. Vjenceslav je istaknuo kako nam kruh naš svagdanji daje snage da izvršimo volju Božju. Čovjek je sličan po svom radu, a rad nije čovjekovo prokletstvo, nego dostojanstvo. Čovjek radeći postaje tvorac. Kruh je plod rada. Ako imamo kruha imamo i sigurnost. Kruh na oltaru je sav rad i znoj svih nas, djece Božje. Kruh naš svagdanji širok je pojam, koji obuhvaća sve što je važno u ljudskoj egzistenciji.

O. Vjenceslav nas je podsjetio kako je u današnje vrijeme velik problem zapošljavanje mladih. I kako bi stariji trebali omogućiti mladima da se i oni uključe i postanu radno aktivni i dostojni članovi ljudske zajednice.

Peta po redu korizmena duhovna večer održana je 30. ožujka. Na njoj je govorio o. Jure Zečević iz Zagreba, koji, kao i ostali predavači, redovito sudjeluje u korizmenim događanjima koje organizira DC o. Gerarda. On je imao zadaću obraditi ovaj molitveni zaziv: „otпусти nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim“.

Tema je izrazito važna, jer o opraštanju dugova ovisi naša budućnost, rekao je na početku o. Jure. Oslanjajući se na riječi sv. Pavla: „Što imaš a nisi primio“, o. Jure ističe kako smo život dobili bez ikakvih zasluga, a tako i sve ostalo što imamo. No, to dugovanje je normalno, i tako je svijet ustrojen po Božjem planu. Darovi koje primamo ne spadaju u dugove, ali su obvezujući, jer darodavac očekuje da ćemo ga cijeliti i da neće od nas doživjeti razočaranje. Na ljudskom planu svi smo u nekoj međuzavisnosti – svi smo dužni i imamo dužnike. Međusobni dugovi nas opterećuju i pitamo se - kako se osloboditi tog pritiska? Kako opraštamo, tako se i nama prašta. Moleći „Oče naš“ mi određujemo koliko će nam biti oprašteno i hoće li nam biti oprašteno. Molimo Boga da nam oprost naše dugove, jer i mi drugima opraštamo. Teško je kada mi nikome ne opraštamo, jer onda se ni nama ne može oprostiti. Rješenje za oslobođenje vlastitih dugova je to da opraštamo dugove bližnjima. Riječi Očenaša se mogu kao bumerang vraćati nama. Ako opraštamo, oprost se vraća. Za opraštanje je potrebna i Božja milost, a zbog toga nam je potrebna molitva. Iako smo grešni, ne smijemo biti nepopravljivi. Praštajući, mi se oslobađamo grijeha, istaknuo je na kraju predavač. Na pitanje nazočnih kako se izliječiti od emotivnih rana, koje nastaju kod uvreda koje

doživljavamo od bližnjih, o. Jure je odgovorio da se tada treba prisjetiti pozitivnih i lijepih stvari koje su nam se dogodile. Tako će loši osjećaji izgubiti snagu i nestati.

Posljednju korizmenu tribinu ove godine održao je 6. travnja o. Srećko Rimac iz karmelskog samostana sv. Josipa iz Sofije, Bugarska, s temom „ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla“.

Na početku o. Srećko je zahvalio karmelskoj zajednici u Somboru što vodi brigu o duhovnom životu vjernika, naglasivši kako on uvijek rado dolazi u Sombor.

Molitva „Oče naš“ je sažetak svega evanđelja, počeo je svoje izlaganje o. Srećko. Naveo je riječi kardinala Bozanića: „Svaka je molitva dobra koja izlazi iz Očenaša i ulazi u njega.“

Kušnja i napast su slični, ali je kušnja pozitivna a napast negativna. Kušnja je odgoj u vjeri, Bog nas kuša, to je milost. Kušnjom upoznajemo sebe. To je Božja pedagogija, da upoznamo svoje slabosti. Isus je izašao kao pobjednik iz kušnje. Tko vodi dublji duhovni život, tko je bliži Bogu, najviše je iskušavan. Kruna života dolazi poslije iskušenja. Cilj napasti je udaljiti čovjeka od Boga. Naše strasti stalno uznemiruju dušu i čovjek mora biti u stalnoj borbi s njima. S napašću ne treba ulaziti u raspravu nego treba odgovoriti «ne».

Molimo Oca da nas izbavi od zla – Zloga. Naš pogled treba biti stalno uprt u Boga, tako najbolje možemo izbjeći zamke koje nam Zli postavlja. I sačuvati se od propasti. Isus kaže: „Bez mene ne možete ništa učiniti.“

U vjeri se moramo učiti dokle god smo živi, rekao je voditelj DC o. Zlatko Žuvela. Zato nam je i centar ponudio ova predavanja. O. Zlatko je zahvalio pojedincima i institucijama koje su pomogle održavanje ovih tribina. Prije svega svim predavačima, HKUD-u „Vladimir Nazor“ i predsjedniku Šimi Raiću, DSHV-u i predsjedniku Mati Mataricu, udruzi Urbani Šokci i predsjednici Mariji Šeremešić, Dubravki Malenić, koja je glazbenim točkama sudjelovala u svim tribinama, Stipanu Pekanoviću, koji je vodio računa o razglasu, Mariji Turkalj, Zlatku Gorjancu, Hermini i Ivici Malkoviću, „Miroljubu“ i svim slušateljima tribina. Rastajemo se u nadi da ćemo ovakve susrete imati i dogodne.

Po uzoru na svoga Gospodina, koji se prije svog javnog djelovanja povukao u pustinju da bude iskušan od Sotone, duha zloće, vjernici se u korizmi duhovno pročišćavaju i jačaju u milosti Božjoj. Kako je Isus odbacio davolske napasti, tako i vjernici u korizmenom vremenu odbacuju sve ono što ih odvlači od Boga. Na taj se način skuplja snaga za sve napore svakidašnjice koje život pred nas stavlja. Mi Somborci imamo posebnu milost da nas, u tom posebnom milosnom vremenu pred najveći kršćanski blagdan Uskrs, oči karmelićani već više od jednog stoljeća duhovno vode i poučavaju. Za to im hvala!

Alojzije Firanj

Ugledni poljoprivrednik i član HKUD-a

ŠIMA GERTNER

Salaši Gradina nalaze se 5 kilometara jugoistočno od Sombora i smatra ih se jednom od najstarijih naseobina u okolici Sombora. Kako je u Gradini vrlo kvalitetno poljoprivredno zemljište, žitelji se od davnina bave obradom zemlje.

Ovo je zanimanje i Šime Gertnera, rođenog u Gradini 28. studenoga 1954. godine, od oca Josipa i majke Ilonke, rođene Paštović. Oženjen je suprugom Marijom, rođ. Matarić, a imaju sinove Acu i Dalibora. Šimini preci došli su u Gradinu prije nekoliko stoljeća. U znak zahvalnosti Bogu Šimin pradjed Josip Zetović i supruga mu Đula podigli su križ 1917. godine kraj salaša na svojoj zemlji. Šima je s obitelji nedavno obnovio ovaj križ i čuva ga za buduća pokoljenja.

Šima Gertner važi za jednog od najnaprednijih poljoprivrednika, ne samo u Gradini, već i u Somboru. Uz suvremenu mehanizaciju, u poslu mu pomažu supruga i sinovi, kao poljoprivredni tehničar i automehaničar, i sami održavaju mehanizaciju. Dalibor je otnedavno proširio obitelj oženivši se Snežanom, rođ. Vuković. Obitelj Gertner redovito posjećuje skupove i predavanja na temu unapređenja poljoprivredne proizvodnje.

Nedavno je u Subotici pokrenuta inicijativa za osnutak Agrarne stranke Vojvodine, čijem radu i Šima želi pridonijeti.

Šima je višegodišnji član pastoralnog vijeća u crkvi Presvetog Trojstva u Somboru. Bio je član Upravnog odbora Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva

„Vladimir Nazor“ u Somboru. Sinovi Aca i Dalibor u „Nazoru“ su bili članovi folklornog odjela.

Josip Z. Pekaović

Za sreću veću

Prošloga je petka pri HKUD-u „Vladimir Nazor“ iz Sombora osnovan klub ljubitelja biljaka „Za sreću veću.“ Ideja je potekla od tajnice udruge Klare Šolaje-Karas, kojoj je ljubav prema obitelji na prvom mjestu, a odmah zatim ljubav prema cvijeću, te je ona osnivačica i voditeljica ovog kluba. Zelene, cvjetne i mirisne biljke Klaru Šolaju-Karas privlačile su prema neostvorenoj životnoj želji – biti cvjećarkom ili raditi u parfimeriji. Ovaj novoosnovani klub je ipak na neki način ostvario njezine snove, ali je privukao i mnoge ljubitelje biljaka, uglavnom nježnijeg spola.

Prigodnom recitacijom večer je otvorila Aneta Firanj, a riječi podrške ovom klubu upućene su od predsjednika HKUD-a „Vladimir Nazor“ Šime Raiča. Osim lijepih zelenih biljaka, koje su donesene na razmjenu kako bi svatko obogatio svoj vrt ponekim novim cvijetom, upriličena je i izložba uskršnjih jaja – pisanica. Raznolikost boja, stilova i tehnika nikoga nije mogla ostaviti ravnodušnim.

„Oduvijek sam imala želju osnovati klub ljubitelja biljaka. Niti jedno cvijeće nije posvađalo žene, već ih je zbližilo, a neke druge stvari donese ono što ne treba. Odaziv lijepog broja žena na neki mi je način podrška i očekujem da će naš rad biti uspješan, bogat i raznovrstan, a zajedničkim idejama naš ćemo rad proširiti u više segmenata. Napraviti ćemo telefonski imenik koji će imati rubriku napomena, gdje će postojati specifičnost svake članice ovog kluba, jer svaka od nas ima svoje

želje i ideje“, rekla je Klara Šolaja-Karas. Želja članova kluba je da u ovoj oskudici svatko od njih obvezno dobije po neku novu biljku, što će se ostvariti besplatnom razmjenom. Svatko će odvojiti ponešto iz svog vrta i razmijeniti za novi cvijet, a to će se upriličiti više puta godišnje. Klub

„Za sreću veću“ na jesen će organizirati i izložbu fotografija vrtova koja neće biti natjecateljskog karaktera, jer, po riječima gospođe Klare, ocjenjivanje uvijek izaziva tremu, a svatko daje sve od sebe za lijep i uredan vrt, te je svakome njegov vrt najljepši. Kako bi se ovaj rad na neki način vrjednovao, bit će organizirane male ekskurzije, odnosno jednodnevna putovanja na izložbe i sajmove hortikulture. U planu kluba je posjetiti međunarodni sajam cvijeća u Osijeku, koji će biti održan u svibnju, kao i odlazak na međunarodni sajam cvijeća u Novom Sadu, koji je zakazan za listopada.

Klara Šolaja-Karas nam je rekla i kako je nastalo ime ovog kluba: „Pri traženju

odgovarajućeg imena krenula sam od pitanja – što je ono što ljude najviše muči? Svi mi imamo određene tegobe, netko veće a netko manje, i kad bismo se pitali – što je pojam sreće, rekli bismo kako je sreća dio sekunde, dio trenutka, kao što je i rađanje djeteta. Želim da svi iz rječnika izbacimo depresiju, tugu i nesreću, otuda i ime kluba.“ Ona je još dodala: „Reći ću vam kako je ženama prirodno cvijeće. Kada se dijete rodi, kaže se da raste kao biljka iz vode. U periodu života kada se mijenja kaže se kako pupi, zatim da je pravi pupoljak, pa da je u cvijetu mladosti, a dalje ne bih, jer mi ne ide u prilog“, našalila se gospođa Klara.

Uime Ekološke udruge građana Sombora, klub je pozdravio i podržao dipl. ing. Aleksandar Radišić, koji je naglasio kako je osnivanje ovog kluba pravi potez, jer je nešto ovako odavno nedostajalo Somboru. U ovom gradu je postojalo povjerenstvo za ocjenjivanje uređenja prostora oko zgrada i za ocjenjivanje uređenih vrtova. Ali, kako je rekao Aleksandar Radišić, u našem gradu sve što je dobro brzo zamre, ili traje dok to ima tko voditi. Zbog toga mu je izuzetno drago da Sombor, kao grad kulture i zelenila, konačno popunjava i ovo područje. On je izrazio zadovoljstvo zbog formiranja ove sekcije i naglasio da u nju treba uključiti i muškarce.

Klub su svojom nazočnošću podržali i predstavnica Udruge žena „Zlatne ruke Somborke“ Katarina Dmitruk i članica Upravnog odbora Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata Cecilija Miler. Nakon predstavljanja i osnivanja kluba nazočni su bili u prigodi pogledati uskršnu izložbu, koja je bila prodajnog karaktera.

Zlatko Gorjanac

Književna večer

„STIHOM DO PORTRETA“

Udruga građana „Urbani Šokci“ Sombor organizirala je u subotu, 21. ožujka, u Hrvatskom domu književnu večer „Stihom do portreta“, posvećenu dvojici pjesnika – Anti Jakšiću iz Bačkog Brega i Stipanu Bešlinu iz Bačkog Monoštora.

Pozdravni govor održala je Marija Šeremešić, predsjednica udruge i medijatorica večeri. Nakon pozdravnog govora, članice recitatorske sekcije HKUD-a „Vladimir Nazor“ Emina Firanj, Dejana Jakšić i Lea Jevtić izvele su recital pod nazivom „Jezikom roda moga“. Slijedila je pjesma „Na sjeveru u ravnici“ Željka Gorjanca u izvedbi pjevačke skupine HKPD-a „Silvije S. Kranjčević“ iz Bačkog Brega.

U drugom dijelu programa, o poeziji Ante Jakšića i Stipana Bešlina govorila je zamjenica pročelnice Odjela za kroatologiju Sveučilišta u Zagrebu dr. sc. Sanja Vulić.

kako je ova večer samo jedna u nizu iz godišnjeg programa i projekata koje će ova udruga realizirati s ciljem očuvanja i promicanja kulture i baštine podunavskih Hrvata Šokaca, a također je naglasila kako će i ove godine šokački Hrvati Podunavlja, sjedinjeni u projektu „Šokci i baština“, skupa s hrvatskim udrugama iz Herceg Santova u Mađarskoj i iz Tuzle u BiH, aplicirati na raspisane natječaje.

S dr. sc. Sanjom Vulić dogovorena je suradnja u svezi s objavljivanjem zbirke poezije Stipana Bešlina. Književna večer je održana uz potporu Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine.

Jasenka Firanj

O životopisu i bibliografiji dvojice pjesnika govorila je medijatorica večeri Marija Šeremešić, dok je izlaganje o očuvanju lika i djela Ante Jakšića imao počasni predsjednik HKPD-a „Silvije Strahimir Kranjčević“ Joza Kolar.

Čitava večer bila je prožeta stihovima ove dvojice pjesnika, koje su govorili pučki pjesnici: Marica Mikrut iz Sombora, Josip Dumendžić – Meštar iz Bođana, Adam Bešlin – Nova iz Bilja, recitatori iz Sombora Miloš Jevtić, Dejana Jakšić i Lea Jevtić, te Marija Šeremešić.

U završnom dijelu programa predsjednica udruge je istaknula

VRIJEDNO PRIZNANJE

Uprigodi posjeta prijateljici Ceciliji Skenderović u Svetoj Nedjelji na otoku Hvaru, išla sam na svetu misu u župnu crkvu sv. Spiridona kojoj sam darovala oltarski pokrivač. Tamošnji list „Duhovski plamen“ o tom je daru zabilježio sljedeće:

13. srpnja 2008.

„Danas smo dobili vrijedan dar za našu župnu crkvu sv. Spiridona. Klara Šolaja-Karas iz Sombora, župa Presvetog Trojstva, darovala je šlingani oltarski pokrivač star 100 godina, rađen i sačuvan u obitelji Karas. Od danas krasi naš oltar. Od srca hvala.“

Klara Šolaja-Karas

PRIGODNI DAROVI

Naši uvaženi sugrađani Marta i Stipan Barak darovali su knjižnici HKUD-a sedam vrijednih knjiga izdanja „Luča“, knjižnice Zadruga profesorskog društva, tiskanih u Beogradu između 1934. i 1940. godine. Knjige su: Čovjek i priroda, Među mineralima i stijenama, Nasleđe u organskom svetu, Rad prirodnih sila i materijalnost svemira, Nepoznati život poznatih bića, Sa naukom kroz čuda prirode i O uslovima i vrednostima života.

U ime uprave knjižnice i članstva Društva zahvaljujemo na ovom vrijednom daru.

M. Đ.

Putovanje u zemlje monsunske Azije (nastavak iz prethodna dva broja)

The Sultan Mosque, Singapore.

Singapur, grad-država na krajnjem jugu Malajskog poluotoka u jugoistočnoj Aziji, čija ukupna površina iznosi samo 618 km², smješten je na istoimenom otoku i na još oko pedesetak okolnih otočića. U ovoj, sada parlamentarnoj republici, koja je ranije bila kolonija Velike Britanije, a koja je svoju neovisnost stekla 1965. godine, 1986. godine živjelo je 2.587.000 stanovnika, a 2008. godine 4.840.000, što znači da u prosjeku na četvorni kilometar dolazi čak 7832 žitelja. Stanovništvo je u etničkom pogledu raznoliko, od kojeg približno 80 posto čine Kinezi, 15 posto Malajci i 5 posto Indusi. Pokraj toga, ovdje živi i oko 15.000 Europljana. Po vjeroispovijesti, taoista (kineska religija) je 29,3 posto, budista 26,7 posto, muslimana 16,3 posto, kršćana 10,3 posto, hindusa 3,6 posto, te ostalih 13,8 posto. Službeni jezici su: kineski, malajski, tamilski (hindu) i engleski.

Grad Singapur je smješten na južnom dijelu već navedenog otoka. Naziv mu dolazi od stare indijske riječi što u prijevodu označava Lavlji grad. To je najvažnije raskrižje zračnih i pomorskih linija između Europe, istočne Azije i Australije. Otok i ovaj grad su s malajskim kopnom povezani umjetno izgrađenim nasipom preko koga vodi cesta i željeznička pruga. Smješten je na 1. stupanj sjeverne zemljopisne širine, te u njemu vlada prava ekvatorsko-tropska klima bez godišnjih doba, s prosječnom temperaturom od 27 do 28 stupnjeva Celzija i velikom vlažnošću. Bujna vegetacija, održana na sjevernom dijelu otoka, s palmama, filadendronima koji se kao lijane pužu uz stabla dru-

Haw Par Villa, Singapore.

Singapur

gog drveća, orhidejama, tropskim akacijama, fikusima i drugim biljkama, odlikuje ovaj prostor.

Zbog izgleda, specifičnosti i posebnosti, za Singapur kažu kako je „grad modernog europskog odijela, izrastao na tlu Malaje, koji ima istočnjačku dušu i kinesko srce“. Za posjetitelje iz dalekih zemalja, kakva je bila i naša skupina, osobito je interesantna stara kineska četvrt grada u kojoj se skoro cijeli život odvija na ulici: tu se priprema kineska nacionalna hrana, prodaje perad, razno tropsko voće i povrće i dr. Tu se boravi, vode poslovni razgovori, jede, spava i sl. Velik broj bicikala, od kojih mnogi s nekom vrstom prikolica služe za javni prijevoz ljudi, upotpunjuje istočnjačko šarenilo grada.

The Song Lin Si Temple, Singapore.

Upravo specifičnost položaja između dvaju oceana i dvaju kontinenta, pridonijeli su da Singapur postane veoma značajno raskrižje zračnih i pomorskih putova. Po prometu to je četvrta pomorska luka svijeta. Zbog navedenih specifičnosti i gospodarska struktura njegovih stanovnika je posebna: u uslužnim djelatnostima zaposleno je 66,2 posto, industriji, rudarstvu i građevinarstvu 33,1 posto, a u poljoprivredi svega 0,7 posto aktivnih građana. Malo plodnih i slobodnih površina – malo poljodjelaca.

Nepal

Let prema toj himalajskoj zemlji površine 140.797 km² i prema popisu iz 2005. godine s 28.676.547 stanovnika, te prirodnim, etničkim, društvenim i gospodarskim specifičnostima, kao i brojnim kulturno-povijesnim znamenitostima, posebno je interesirao sve sudionike ovog vrijednog i rijetkog putovanja.

Nepal je himalajska i podhimalajska zemlja, koja se sa sjevera graniči s Kinom (Tibet), a s juga, istoka i zapada s Indijom. Na sjeveru su najviši dijelovi Himalaje, koji se protežu u smjeru zapad-istok, te dostižu visinu i preko 8000 metara (Mt. Everest 8848 m). Južnije je veoma plodna podhimalajska dolina širine 15-20 km. Dok je na Himalaji iznad 5500 metara područje vječitog snijega i leda, u spomenutoj dolini vlada tropsko-monsunska klima u kojoj su do 2000 m visine zastupljene tropske i subtropske šume. To odgovara zemljopisnoj širini središnjih dijelova Egipta.

Do revolucije, izvedene 1951. godine, zemlja je bila veoma slabo dostupna strancima. Suvremenih cesta do tada nije ni bilo, da bi već 1983. funkcioniralo 5600 km ovih asfaltnih prometnica.

Zemlja je gospodarski krajnje nerazvijena i u njoj agrarno stanovništvo čini 92,6% ukupno aktivnog, a nepismenih je čak 76,7%. Stopa rađanja je vrlo visoka (41,7%), ali i stopa umiranja (18,4%), tako da je priraštaj 23,3%. U zemlji živi

više raznih naroda, među kojima su najbrojniji Nepalci (58,4%). Hindu religiji pripada 89,5% stanovnika, a potom dolaze budisti i dr. Službeni jezik je nepalski.

Plodnu, dobro natopljenu, toplu i gusto naseljenu dolinu Katmandu, koja predstavlja državnu i gospodarsku jezgru zemlje, a za koju su vezana i sva tri gradska naselja, sudionici ovog putovanja u cijelosti su proputovali autobusom. Ova dolina je brižljivo obrađena i skoro je u cijelosti zasijana rižom, osnovnom žitaricom ove zemlje, koja pretiče i za izvoz. U zimskom razdoblju rižina polja zamjenjuje pšenica. Inače, u poljodjelstvu se osim zaprežne stoke, pretežno koristi ljudski rad. Dodajmo ovome i činjenicu da od ukupne površine ove države, čak 53,1% čini neobrađeno i neplodno zemljište.

da, zapadno od središnjeg trga, ulice su uzane, pretežno s dvokatnim zgradama, velikim dijelom građenim od drveta, s drvenim balkonima, izrezbarenim vratima, prozorima i drugim dijelovima ovih starih zdanja. Tu su bezbrojni hramovi i svetišta. Na ulicama i trgovima vlada velika buka, tu se odvija trgovina, obrtnička djelatnost i slično. Ovaj dio grada odlikuje i velika prljavština. U novijem dijelu, istočno od središnjeg trga, kraljeva je palača, vladine i obrazovne institucije, vojne zgrade i sl.

U Katmanduu i njegovoj bližjoj okolini posjetili smo nekoliko značajnih budističkih hramova starih preko 2000 godina, kao i najveći kompleks i najvažnija budistička svetišta u Nepal, kao što su: Budhanat Svajanbunat. Jednako je tako posjećeni sustav hindu hramova Pačpatinah iz 13. stoljeća, smješten uz „svetu rijeku“ Bagmati, gdje smo gledali i ritual kupanja. Nadalje, posjetili smo i kuća „Žive boginje“, te hram erotike i dr.

Grad PATAN osnovan je još u III. stoljeću. Prepun je vrijednih kulturno-povijesnih spomenika, od kojih preko 1400 raznih hramova. Središnji trg ovog grada s brojnim hindu hramovima je posebno interesantan. Građevine su od opeke i kamena s predivnim i interesantnim rezbarijama vrlo visoke umjetničke vrijednosti.

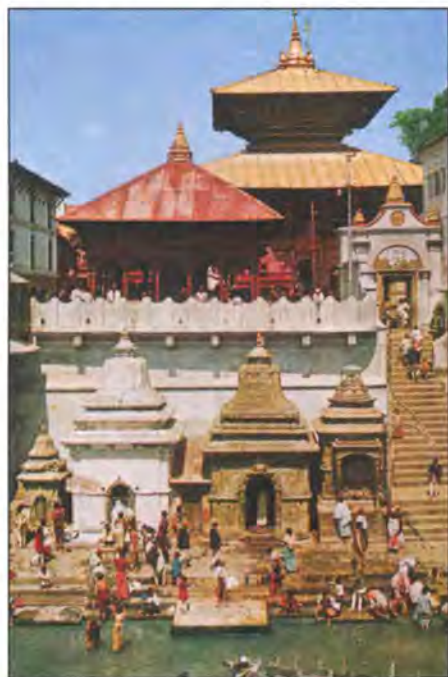
Grad BAGDAON također je prepun brojnim kulturno-povijesnim spomenicima, prvenstveno hramovima. Zaštita spomenika kulture u Nepal, prvo je ovdje započeta, na čemu rade strani stručnjaci. Najljepša pagoda Nepala je u ovom gradu, a tu su i najljepša zlatna vrata ove zemlje.

Seoska naselja su razbijenog tipa, a gradska, u suvremenom smislu, tek su u formiranju. Do 1951. u zemlji je bilo veoma malo škola, a školovanje niti sad nije obvezno.

Sva tri gradska naselja ove zemlje tijekom puta smo posjetili. To su: Katmandu, Patan i Bagdan.

KATMANDU je glavni grad zemlje, gdje je 2001. godine živjelo 671.846 stanovnika, a sada, sa širim područjem, u koje su uračunata i dva navedena grada, ovdje boravi 1.081.000 žitelja. Grad leži na cesti koja vodi iz Patne u Indiji prema Tibetu, a podignut je na 1478 metara nadmorske visine. Gospodarsko je središte istoimene plodne himalajske doline, a na ušću je rijeke Bagmati u rijeku Bisanmati.

Katmandu je veoma stari grad istočnjačkog izgleda. U starijem dijelu gra-

Hong Kong

Uvrijeme ovog putovanja, a to je bilo 1977. godine, Hong Kong je bio britanska krunska kolonija, a sada je to sastavni dio NR Kine. Podrazumijeva se da je za tih tridesetak godina ovdje došlo do velikih promjena, kako u društveno-političkom preustrojstvu, tako i u gospodarskoj strukturi ovog vrijednog područja.

Površina ovog prostora, popularno zvanog „Biser Dalekog istoka“, iznosi 1034 km². Prema procjeni je 2008. ovdje živjelo 7.018.636 ljudi, što znači da na četvornom kilometru boravi čak 6788 stanovnika.

Teritorij ovog prostora čine otok Hong Kong, poluotok Kaulun (Kowloon), te 75 manjih otoka i otočića. Te je prostore Kina postepeno ustupala Velikoj Britaniji, s tim što je posljednji predala 1898. na 99 godina. To je ugovoreno vrijeme isteklo 1997., kada je cijeli ovaj prostor vraćen matičnoj zemlji, tj. NR Kini. Upravni centar ovog teritorija je grad Viktorija, koji leži na otoku Hong Kong. Prema podacima za 2006. godinu u gradu Viktoriji živi 981.714 stanovnika, a u Kaulunu 2.019.533.

Gradovi Kaulun i Viktorija, što znači poluotok Kaulun i otok Hong Kong, odvo-

jeni moreuzom širine oko 1,5 km, spojeni su podzemskim tunelom. Sudionici ovoga putovanja nekoliko su puta prošli ovim podzemskim putem. Hong Kong je, inače, veoma važna pomorska i zračna luka Dalekog istoka, a u njemu se završava i kineska državna željeznica ovog jugoistočnog dijela zemlje.

Hong Kong (gradovi Viktorija i Kaulun) je veoma moderan prostor u kome dominiraju neboderi. To je prava šuma nebodera koja podsjeća na gradove Sjeverne Amerike. Noću, to je najljepše osvijetljen grad svijeta. No, pokraj modernih gradskih četvrti, u Hong Kongu još i danas na splavovima živi 20.000 ljudi, a do nedavno ih je ovako živjelo oko 50.000. To je poznato „Naselje ribara“, slika bijede ovog velegrada.

U gospodarstvu, do priključenja Kini, u Hong Kongu je na prvom mjestu bila trgovina, jer je to bio i najveći trgovački centar Dalekog istoka. Poseban značaj imao je i turizam. Skoro sve industrijske grane su dobro razvijene. Iza Japana Hong Kong ima najveća brodograđilišta na Dalekom istoku i jedan je od najvećih centara zračnog prometa u jugoistočnoj Aziji, posebno na liniji Europa – Japan.

Stupanj obrazovanja hongkonških žitelja je na zavidnoj visini. U njemu djeluju tri sveučilišta.

KRAJ

mr. Matija Đanić

Zajednički nastup folklorne grupe iz Ulm-a i HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora

U punoj velikoj sali HKUD-a „Vladimir Nazor“ u Somboru, 14. aprila 2009. zajedno sa domaćinima, folklornom grupom HKUD-a „Vladimir Nazor“ nastupila je folklorna grupa podunavskih Nijemaca iz Ulma. Njemačka folklorna grupa, čiji su članovi naši zemljaci ili njihovi potomci, publici je predstavila folklornu tradiciju podunavskih Švaba iz Obrovca. Rukovodilac plesnog ansambla, Franc Flock, upoznao je publiku sa svečanim i radnim nošnjama u kojima je grupa nastupila. Naizmjenični nastup ove dvije folklorne grupe izmamio je od publike velik aplauz, u kom se oslikavalo veliko oduševljenje i dirnutost nastupom.

Nakon koncerta druženje je nastavljeno uz večeru u restoranu KTC-a. Folklorna grupa iz Ulma je iskoristila ovu posjetu

Somboru da obiđe grad, ali i da posjeti masovne grobnice svojih predaka u Gakovu i Kruševlju. Ova manifestacija je nastala kao plod suradnje HUN-a „Gerhard“ i HKUD-a „Vladimir Nazor“ i kao takva, predstavlja lijep primjer suradnje između dvije manjinske organizacije.

Anton Beck

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“, 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, tel. 025/38-173; fax: 025/26-019.

Nakladnik: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

tel/fax: 024/553-355
hrvatskarijec@tippnet.rs
www.hrvatskarijec.rs

Za nakladnika: Ivan Karan
Urednik Nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«: Milovan Miković

Uredništvo: mr. Matija Đanić, glavni i odgovorni urednik lista, Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika, te članovi Zoran Čota, Alojzije Firanj, Antun Kovač, Josip Pekanović, Šima Raič, Pavle Matarić, Monika Vekonj.

Lektorica: Katarina Vasiljčuk
Tehnički urednik: Thomas Šujić
Prijelom teksta: Jelena Ademi
Urednik fotografije: Zoran V. Šimokov
List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

Tisak: »Rotografika« doo Subotica
E-mail: vnazor@sbb.co.yu
Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub
Naklada: 900 primjeraka

Pisma čitatelja

Primivši posljednji broj „Miroljuba“ naša ranija sugrađanka – velika kazališna umjetnica Eliza Gerner – poslala je 17.3.2009. iz Zagreba uredniku lista pismo, čije dijelove doslovice prenosimo:

„Čestitam Vam za krasne članke u „Miroljubu“ – o našim poetičnim običajima, o prelijepim svečanostima oko božićnih blagdana koji se još uvijek održavaju – kultura ulazi na velika vrata naše voljene Vojvodine. I danas se susrećemo sa svim granama umjetnosti a ne samo sa običajima. To je Vaš veliki doprinos i ja Vam od srca čestitam.

Krleža se bojao da će se Hrvti u istočnom djelu zemlje pretvoriti u neka dva plemena a on je želio dokaz da je to jedan isti narod. Da je mogao pročitati zadnji „Miroljub“ promjenio bi svoje poglede. Kako je poetična ta kulturna manifestacija Hrvata u Vojvodini!

Čestitam Vam gospodine profesore na Vašem požrtvovnom, korisnom, plodnom, znanalčkom i plemenitom radu.

Vaša Eliza Gerner

Čestitka našem književnom velikanu MIROSLAVU KRLEŽI

U prethodnom broju našega lista, u rubrici „Pisma čitatelja“ objavili smo pismo naše nekadašnje sugrađanke Elize Gerner, koja je, do odlaska u zasluzenu mirovinu, bila prvakinjom drame Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu. Kako ona uz ostalo navodi, naš veliki književnik Miroslav Krleža joj je više puta govorio o Bunjevcima i Šokcima, ističući: „Nije li tragično da su

od Šokaca i Bunjevaca iskonstruirali neka plemena, a to su naši ljudi, naš svijet, isti Hrvati, isti narod kao i mi.“

Kako su tog velikana hrvatske književnosti cijenili članovi našeg Društva i kako je on cijenio nas, prisjetit ćemo se nečeg iz dokumenata sačuvanih u arhivima Društva. Prigodom proslave njegova 80. rođendana, a rođen je u Zagrebu 7. srpnja 1893., Društvo mu je poslalo čestitku, koju u cijelosti objavljujemo (zavedena u protokolu pod brojem 31/1973):

MIROSLAV KRLEŽA, književnik, ZAGREB

Mnogo cijenjeni družo Krleža!

Povodom osamdesete obljetnice Vašega života i književnog stvaralaštva, upućujemo Vam srdačne čestitke i najiskrenije želje za Vaše dobro zdravlje, da još dugo živite, budete zdravi i stvarate. U znak naših iskrenih čestitki i dobrih želja, u Somboru je kulturno-umjetničko društvo „Vladimir Nazor“ organiziralo 20. veljače 1973. godine u svojim prostorijama književnu večer, posvećenu Vama i Vašem stvaralaštvu.

Predavanje o Vašem životu i književnom stvaralaštvu održao je profesor Franjo Matarić, a daci somborske gimnazije citirali su ulomke iz Vaših djela. Oko stotinu nazočnih uveličalo je ovu prigodnu svečanost.

Za tajnika: Stipan Periškić

Predsjednik: Antun Matarić

Zahvaljujući na ovoj pažnji gospodin Krleža je odgovorio sljedećim riječima, koje također prenosimo doslovce (dopis je zaveden u našem protokolu pod brojem 38/1973):

„Poštovani družo Matariću,

Zahvaljujući Vam na ljubaznim željama, molim Vas da isporučite Vašem kolektivu moje srdačne pozdrave. S poštovanjem M. Krleža (slijedi i vlastoručni potpis). Zagreb, 9.III.1973.“

M.Đanić

IN MEMORIAM

MARIJA MATARIĆ

U nedjelju, 26. travnja, preminula je Marija Matarić rođena 1933. godine u Somboru. Bila je aktivna u hrvatskoj manjinskoj zajednici, a pamtit ćemo je po dobroti, po njejoj stalnoj i neumornoj borbi s bolestima, po neiscrpnjoj snazi, po pjesmama i još po mnogo čemu. Marija je rođena 1933. godine u Somboru. Po završetku gimnazije radi u Zavodu za statistiku Sreza

Sombor. Diplomirala je na Ekonomskom fakultetu u Subotici. Pisala je pjesme i objavljivala u „Zvoniku“, „Subotičkoj

Danici“, „Hrvatskoj riječi“, „Miroljubu“, a bila je i redovita sudionica u knjigama „Lira naiva“. Od Marije Matarić su se oprostili njeni najbliži, rodbina i prijatelji na Malom katoličkom groblju u Somboru u ponedjeljak, 27. travnja.

ZA SJAJ U OKU

Želim da sreća zaviri
I ostane
U srcima djece, malene,
Bijedne, napuštene,
Gladne i bolesne.
Želim im biti
„Božić bata“ koji im
Donosi hranu, odjeću
I darove.
Želim upaliti sjaj
U njihovim malenim
Očima

Ogledati se u njima,
Zrcalu njihove bezgrešne
Duše
U očima što skrivaju
Bol i suze.
Želim ih ogrnuti
Plaštom ljubavi.
Prerasporediti dobra
Od Oca Nebeskog primljena
Da nestane gladi i siromaštva.
Bože, Oče, daj razuma
Imućnima i moćnima
Marija Matarić

„SAMO JE USPRAVAN ČOVJEK SLOBODAN ČOVJEK“

Ivo Andrić

U našem odgoju još od malena roditelji, djedovi i bake, trudeći se što bolje odgojiti djecu, neprestano ponavljaju: „Budi pametan, nemoj lagati, varati, budi pošten...“ Neki to shvate odmah, i ozbiljno, a neki to ne shvaćaju ozbiljno sve dok ne odrastu i sami se uvjere u to.

Mnogi slobodu ne cijene dovoljno, sve dok ne ostanu bez nje, i tek tada počinju razmišljati o slobodi i o tome koliko je ona u stvari bitna. Malo smo od naših djedova i očeva slušali o njihovim stradanjima, psihičkim i fizičkim patnjama. Oni su izbjegavali nama to natuknuti u 'divanima', no shvaćamo kako su sve to prolazili i imali u svojim dušama i životima, svjesni da je potrebno uobličavati svoj život u omotu slobode, koja je ustvari toliko bitna. Cijeniti slobodu momentom, kad te događaji navedu na to da je tražiš, zakasnjela je reakcija, nju treba cijeliti od početka, s njom se treba roditi.

U današnje vrijeme, kada su teškoće na takoreći svakom koraku, teško je biti uspravan. Uspravan čovjek neće posustati na svom putu prema nečemu što je zamislio, i što je od svojih predaka utkao u njegovo biće. Mnogi ljudi ukidaju nečiju slobodu zbog vlastitih interesa i želja, međutim, oni ne razmišljaju o tome da će pošten čovjek dočekati „svojih pet minuta“, kada će uspjeti izboriti se za sebe i uživati u svemu što je postigao. Uspravan će čovjek uvijek naći načina izboriti se s okrutnim i nepoštenim ljudima, koji su željni tuđe nesreće i patnje. Takav čovjek, čak i kad nije sve kako je on zamislio i kako bi trebalo biti, u sebi zna da čini ispravno i da je u pravu, i to je ono što ga čini slobodnim.

Stipan Pekanović, odvjetnik

ŠTO NAM GOVORI PARTIJA ŠAHA

Mnogi život shvaćaju kao bojno polje, kao neprestanu borbu. Mogli bismo ga shvatiti i kao vječnu igru. Možda je najrealnija ocjena da se život odvija u prostoru između tih dviju točaka. Između igre i borbe, u nekom razmjeru, koji je različit kod svakog čovjeka i koji se nikad identično ne ponavlja.

Postoji igra koju su izmislili ljudi i zove se šah. U njoj možemo uočiti sličnost s ljudskim životom. Ploča ima 64 polja nazmjenično crno-bijele boje. Postoje dvije strane, bijela i crna. One su u stalnoj borbi za preuzimanje dominacije na šahovskoj ploči. Imaju isti broj figura, svaka strana po 16, i ista pravila igre. Jedina razlika je što su bijele figure prve na potezu. To je velika prednost, jer one odlučuju kako će igra teći. Ako je igrač dobar, on nikad neće dopustiti crnim figurama da nametnu tempo igre, nego će im stalno nametati svoju igru i držati ih u šaci do konačne pobjede. Ta mala prednost prvog poteza za dobrog igrača dovoljna je da uspješno privede partiju do kraja. Ako izgubi tu prednost, onda je u stalnoj borbi dobitka i gubitka pozicije, sve do same završnice igre.

Centralne figure u igri su kralj i kraljica. One su simboli nositelja vlasti na tabli. Dok je kralj slobodan – postoji kraljevstvo, kada ostane bez izlaza – igra je završena.

Kralj ima moćno oružje za obranu svoga kraljevstva. Dovoljno snage da se obrani od svakog napadača. U prilici je svakog pobijediti, ali jednako tako od svakog može izgubiti ako je neoprezan. Sve je u njegovim rukama. I ostale moćne figure svrstane su u posljednjem redu ploče. Osim kralja i kraljice, to su: lovci, skakači, topovi. Njih štite manje značajne figure u hijerarhiji – pješaci. Oni imaju manji manevarski prostor i služe za obranu od neposredne opasnosti značajnijih figura. Oni su prve žrtve u okršaju, običan narod – mogli bismo reći. Dobar igrač čuva svoje pješake, jer dobro zna kako često cijela partija ovisi o jednom

pješaku prednosti. Spasio je kraljevstvo onaj tko ima pješaka više, ako su oba igrača jaka i dođu do kraja. Pješaci prvi kreću, oni su prve žrtve, ali su oni najčešće odlučujući u završnici. Ako vješt igrač uspije razbiti kraljevu obranu, koju čine pješaci, kralj ostaje nezaštićen i lako ranjiv te je u stalnoj opasnosti.

U čemu možemo uočiti analogiju između života i partije šaha? Pokušajmo razmišljati ovako: bijele figure su naša zajednica u kojoj živimo. Ona ima pravila, svoju hijerarhiju i sve što joj je potrebno da bi funkcionirala. Crne figure su problemi: razni utjecaji i potrebe koje jedna zajednica rješava. Svaki potez na ploči bilo koje strane otvara mnoge nove situacije – opasnosti i mogućnosti.

Tako mala ploča s 64 polja i 32 figure u igri ima toliko mogućnosti da čovjek ne može izračunati koliko postoji mogućih kombinacija. Čak mu niti kompjutor do sada nije mogao pomoći. Ta moćna mašina dobro igra šah, ali joj se čovjek svojim umom još može suprotstaviti. Toliki broj kombinacija može uplašiti čovjeka – kako to sve naučiti, kako biti dobar i uspješan igrač?

Svatko igra svoju igru, važno je uvijek povući potez za koji smatra da je najbolji u tom trenutku. Moraju se uvijek odmjeriti okolnosti i treba imati više poteza unaprijed pripremljenih, kako bi se mogla provesti strategija do kraja i da bi se izvojevala pobjeda. Igrač koji nema isplanirano više poteza unaprijed često dolazi u situaciju da ne zna kako dalje. Ima potez, a ne zna što s njim učiniti. Onaj koji samo odgovara na okolnosti koje su nametnute od drugih, nema svoju igru i gubi partiju.

Šahovske igre mogu se bezbroj puta ponavljati, i njihovi ljubitelji u njima uživati. Ljudski život je samo jedna partija, zato je veoma važno imati cilj, dobro igrati i uspješno ga privesti kraju.

Alojzije Firanj

Proljeće

Stiglo je proljeće,
A ptičica iz gnijezda izlije-
će.
I potok u gori
Glasno i veselo žubori.

Livada zelena je puna
Cvjetića malih -
Žutih, bijelih
I kao nebo plavih.

Martina Čeljuska

Od prošlog broja „Miroljuba“ do ovog imali smo različite aktivnosti. Jedna od najzanimljivijih bio je svakako Hrckov maskebal u Subotici, u kojem smo i ove godine sudjelovali. Uživali smo družeći se s ostalim maškarama, a osobito nas je obradovalo to što su ove godine nagrađene sve maske, jer svaka je lijepa na svoj način. Dio raspoloženja možete vidjeti na fotografijama u ovom broju. Proljeće nam je bila inspiracija za sastav i pjesmicu, a nadolazeći Uskrs je nadahnuo naše crteže. Dječja stranica je tu razveseliti vas, kao i uvijek.

Proljetni bal

Bio je topao dan. Probudila sam se i shvatila kako je 21. ožujak. Pogledala sam kroz prozor, priroda se spremala za veliki proljetni bal.

Tlo je bilo prekriveno zelenim sagom, koji je vjerojatno bio iz najskuplje trgovine. Gospoda Vrba obukla je svoju najljepšu haljinu zelene boje. Nebo je bilo svijetlo plavo, a krasilo ga je bezbroj malih, bijelih jaganjaca. Igrali su se velikom, sjajnom, žutom loptom. U čast proljeća, kao i svake godine, priređen je bal. Na balu je svirao lagani proljetni povjetarac, a pjevao je zbor lastavica, koje su upravo došle s juga.

Jedva sam čekala izaći van i uživati u proljeću. Poželjela sam i ja biti dijelom te prelijepe čarolije.

Emina Firanj

Uređuje: Monika Vekonj

TROVANJE KRVI ILI TETANUS

dr. Marija Mandić rođ. Matarić

Tetanus je bolest koja se u posljednjih desetak godina veoma rijetko vidi, osobito u svom razvijenom stadiju. Ovo je prvenstveno zbog poboljšanja medicinske zaštite stanovništva, ali i zbog postojanja efikasnih vakcina kojima se može spriječiti nastanak ove bolesti ili uspješno suzbiti bolest u samom početku njenog nastajanja.

Svima je dobro poznato kako je do prije nekoliko desetina godina bilo slučajeva umiranja odraslih, ali i djece, neposredno nakon rođenja ili u ranom dječjem uzrastu, zbog tetanusa. Smatra se kako je ovakav tetanus nastajao zbog uporabe nestabilnih i zaraženih škara kojima je rezana pupčana vrpca novorođenčeta, ili, pak, zbog uboda djeteta ili odrasle osobe na zaraženi trn ili čavao. Naime, bolest tetanus stvara toksične materije koje proizvode bakterije *Clostridium tetani*. Ove bakterije nalaze se u zemlji i raznom okolišu, primjerice u životinjskom izmetu, kućnoj prašini i sličnom. Ukoliko spore (dijelovi) bakterije prodru duboko u tkivo, one luče otrov koji ulazi u krvotok i bolest se razvija.

Zaraza tetanusom obično se dešava dubokim ubodom na zadržali klin, veliki trn od drveta, ili bilo koji drugi predmet koji bi mogao biti zaprljan prljavštinom, izmetom ili prašinom. Sam otrov počinje djelovati nakon 7 dana i do tada osoba niti ne mora znati da je zaražena, osim što na mjestu uboda rana može biti inficirana. Tetanusni otrov, zajedno s otrovom botulizma, ubraja se u najjače poznate mikrobiološke otrove i prenosi se duž živčanog sustava. Osnovni simptomi bolesti su grčevi mišića i to najprije mišića čeljusti i lica, zatim se grčevi šire na šake, ruke, noge, leđa te na kraju zaustavlja disanje i oboljeli umire. Kada se tetanus proširi 40 posto osoba umire i pokraj svih suvremenih medicinskih mogućnosti. Svakako, s ovako teškom i opasnom bolešću moramo se boriti najprije preventivnim mjerama, koje su u nas jako dobro razvijene i koje su efikasne u 100 posto

slučajeva. Osnovna preventivna mjera je cijepljenje, koje nam omogućava da se u našem organizmu stvori efikasno oružje protiv ovih bakterija i, ukoliko ona i uđe u naše tkivo, organizam se uspješno izbori s njom. Ukoliko cijepljenja nema, organizam se nema kako boriti i postane inficiran.

Procjenjuje se kako milijun djece godišnje umire od tetanusa zbog loših higijenskih uvjeta u zemljama u razvoju. Pojavljivanje se ipak znatno smanjilo zahvaljujući OBVEZKOM cijepljenju djece protiv tetanusa, koje je kod nas počelo šezdesetih godina prošlog stoljeća, te je upravo iz tog razloga tetanus danas rijedak. Cijepljenje protiv tetanusa po pravilu započinje neposredno nakon rođenja u okviru obveznog cijepljenja djece i protiv drugih bolesti, kao što su difterija i veliki kašalj. Ukoliko dijete pohađa osnovnu i srednju školu i ide na sistematske preglede, koji se ostvaruju u okviru redovite zdravstvene zaštite djece, do svoje 18. godine bit će kompletno cijepljen protiv ove bolesti. Dokazano je da je cijepljenje protiv tetanusa učinkovito i dulje od 10 godina te neki tvrde da je nakon punoljetnosti docijepljivanje u 50-im i 60-im godinama dovoljna zaštita za čitav život.

Zbog svega naprijed navedenog, ukoliko ste zadobili neku ozljedu prljavim i zadržanim predmetom, ili vas je duboko ugrizla neka životinja, obvezno se javite liječniku kako bi se najpravičnije mogla procijeniti opasnost od zaraze tetanusom i cijepljenje počelo na vrijeme. U većini slučajeva tetanus i kada nastane, javlja se kod odraslih osoba koje su smatrale da su njihove ozljede premale, a čak i ubodi koji ne krvare, a rana ostaje bez kisika, mogu biti veoma opasni. Bitno je naglasiti da cijepljenje važi samo u prvih 24-48 sati od ozljeđivanja, nakon toga je neefikasno. Duboku ozljedu treba dobro oprati sapunom i jakim mlazom vode, previti sterilnom gazom i ne mazati mastima i lijepiti flaster, jer se tako onemogućava strujanje zraka. Nakon toga, radi svoje sigurnosti javite se liječniku.

PREDAVANJA O AKTUALNIM BOLESTIMA

Tijekom ožujka u velikoj dvorani HKUD-a „Vladimir Nazor“ održana su tri predavanja o bolestima koje se najčešće pojavljuju na našem prostoru, a organizator ovih predavanja bio je Forum žena DSHV-a, podružnice Sombor.

Prvo predavanje održano je 9. ožujka 2009. godine na temu šećerne bolesti. Tom su prilikom svi nazočni mogli izmjeriti razinu šećera u krvi, te popunjavanjem upitnika odrediti stupanj rizika od nastajanja dijabetesa.

Nakon ovoga, 16. ožujka održano je predavanje o povišenom krvnom tlaku. Prije predavanja svi nazočni mogli su izmjeriti svoj tlak, što su rado i učinili. Pretilost je bila tema 23. ožujka. Time je završen ovaj ciklus medicinskih predavanja.

Sva ova predavanja održala je dr. Marija Mandić-Matarić, koja je stručnim izlaganjem i jednostavnim objašnjenjima i odgovorima oduševila nazočne, koji su uz pohvale ovakvoj vrsti edukacije o zdravlju izrazili želju da se i ubuduće organiziraju ovakva i slična predavanja.

IVAN ANDRAŠIĆ

Rešetarskih susreta pjesnika, „Banatskog pera“, u „Subotičkoj Danici“, u „Zvoniku“, a dramski tekstovi u zbornicima „Teška vrmena“ i „Mali diplomat“, te u književnom časopisu „Klasje naših ravni“. Tajnik je KPZH „Šokadija“ iz Sonte, voditelj dramskoga i član literarnoga odjela. Pisanju i kazalištu

sklon je od malih nogu. Od petog razreda osnovne škole u Sonti član je dramske, a od šestog i literarne sekcije. Daskama je ostao vjeran do danas, jedino je umjesto glume preuzeo redateljsku palicu.

U somborskoj gimnaziji profesor Franja Matarić, uočivši specifičnosti njegovih poetskih sastava, posebno ga je poticao, te je svojim sugestijama davao nove poticaje ovom stvaralaštvu. Gradio je Andrašićev satirički izričaj, uobličavao njegovu misao i ideju i vjerojatno ostavio trajan pečat u njegovom stilu pisanja. Proza ili poezija, svejedno, izvire mu iz dubine šokačke duše. U njegovim dramama prisutan je onaj starinski, šokački humor, pomalo zajedljiv, pomalo opor, često i satiričan, humor tako karakterističan za Šokce. Priповijetke su mu pune satire, pjesme pune emocija. Poeziju piše srcem, stihovi mu

Rođen je 7. prosinca 1955. godine u Sonti, gdje je završio osnovnu školu. Nakon završene gimnazije u Somboru upisuje studij prava u Zagrebu. Studiranje je napustio na polovici puta, te se uposlio u gradiću Pregrada u Hrvatskom zagorju na mjestu samostalnog referenta općih i kadrovskih poslova u Stručnoj službi SIZ-ova. Bio je tajnik i igrač novoosnovanog KK „Pregrada“, dopredsjednik Saveza izviđača Općine Pregrada, te član predsjedništva Saveza izviđača Zajednice općina zagrebačke regije. Iako su mu godine provedene među Zagorcima ostale u najugodnijem sjećanju, iako se osjećao kao kod kuće, zov Dunava u njegovoj duši bio je sve glasniji. Nemirna duha, vođen nostalgijom, 1982. vraća se u rodnu Sontu, gdje je promijenio više poslova, a najdulje je bio vlasnik fotografske radnje.

Dopisnik je iz Podunavlja i član uredništva „Hrvatske riječi“. Poezija mu je objavljivana u zbornicima „Lire naive“,

DADINA SAMOĆA

Dadine ruke žuljeva su pune,
leđa njegova nisu više spravna.
S vrmena na vrime čutke prokune
Pustu samoću i vrmena davna.

Bojo se nije posla nijednoga,
Oro je, kopo, kovo i kosijo.
A u mladosti, života lipoga
Ne možeš kazat da se naživijo.

Sedam sinova otranijo dada,
ruva i kruva falilo jim nije.
Jedan za drugim, ošli iznenada,
Ispraćo ji je tužno do kapije.

Puno je godina od onda prošlo,
Dada kapiju zabadava otvara.
Nijedno dite natrag nije došlo,
Još samo vitar u daske udara.

Ivan Andrašić

izviru iz dubine duše. Ne plaši se ni jedne teme, ni jednog stila. U pjesmama balansira od strogog poštovanja metrike i rime, pa sve do slobodne forme.

Matija Đanić

ANITA ĐIPANOV

Anita je rođena u Somboru 29. lipnja 1987. godine. Nakon završene srednje medicinske škole upisala je studij, te je sada apsolventica na Kineziološkom fakultetu u Beogradu.

Živi u Bačkom Monoštoru, gdje je članica KUDH „Bodrog“ i aktivistica literarne sekcije, članica crkvenog zbora crkve sv. Petra i Pavla, te dopisnica informativno-političkog tjednika „Hrvatska riječ“.

Pisanjem se počela baviti još u osnovnoj školi, a sastavi su joj često i nagrađivani. U srednjoj školi piše pjesme koje je na skupovima rado čitala, a koje su joj prvi put objavljene u „Liri naivi“ 2007.

Njezini su poetski sastavi pretežno misaonog karaktera, u kojima, na neki način, pronalazi i sagledava samu sebe. To su, ustvari, filozofska razmišljanja o svijetu u kome živi i koji je okružuje. Ona često ukazuje na staze njenog djetinjstva i odrastanja, prirodu koja je okružuje, vrijeme koje prolazi, vapaj za prošlošću te strah od neizvjesnosti. U njima se, uz ostalo, osjeća i čežnja za općom ljepotom i neostvarenim snovima.

M. Đanić

HRAMOVI BEZ BOGOVA

Vodila si me, kroz sjećanja i ruševine.
Kroz gradove kojih odavno nema,
i koji usnuli pod zemljom čekaju
da ih iz sna vjekovnog probudimo.
Božice pjesništva. Muzo sjećanja.
Ti što si me vodila kroz hramove bez bogova,
Svetišta bez svjetlosti.
Putovima koji nestaju, a kojima se nekada išlo.
Satkanim od bola i ljubavi, koju osjećam jednako u krvi, mesu,
snu i riječima koje izgovaram.

Otvarala sam grobnice u kojima spavaju usnule ljepotice,
koje slušale su pjesme cvrčaka.
Osluškiavala glasove mrtvih, govor vječnosti.
Mnoge glasove, i veličanstvene zborove.
I sjene, mnoge sjene. Sablasti i prividenja.
Ali, ti si bila svjetiljka sigurna, koju slijediti sam mogla.
S nadom da ćeš dovesti me,
tamo gdje krenula sam.

Anita Đipanov

Vjenčane slike naših Bunjevaca i Šokaca

MARTIN BARAK
rođen 1886. g. u Somboru

JOVANA RAIČ
rođena 1893. g. u Somboru

VJENČANI 1910. g.

ADAM (Stipana) KOVAČ
rođen 25.V.1907. g. u B. Monoštoru

AGA (Živka) NIKOLIN
rođena 02.VI.1906. g. u B. Bregu

VJENČANI 18.IX.1926. g. u B. Bregu

PACIJENTI

Kod zubara majka preklinje svog dečkića:
„Budi dobar, Perice, otvori usta i kaži aaa..., aaa...
da bi gospodin zubar mogao izvući prste!“

„Oh, prosto ne znam što je gore“, unaprijed se tuži
zubaru mlada pacijentica – vaditi zub ili radati dje-
cu.

„E pa“, upozorava zubar, „odlučite se prije nego što
namjestim stolac.“

„Bio sam kod neurologa. Brižljivo me je pregledao,
kucnuo me po koljenima onim čekićem...“

„I, što kaže?“

„Ma, nervi su mi u redu... samo, od tada nešto hra-
mam.“

„Svakog jutra u sedam“ - žali se pacijent liječniku
- „moram mokriti“.

„Pa što onda?“

„Ali ja se budim oko osam.“

„Taj neće još dugo... Jednom nogom je u vatri.“

„Hoćeš valjda reći – jednom nogom je u grobu?“

„Ne, jer želi biti kremiran.“

TO JE ČOVJEK

U našem razmatranju usvojili smo princip da sred-
nje doba počinje u vrijeme kada se osoba počinje
intenzivno spremati za životnu profesiju učenjem i
praksom, a traje sve dok je čovjek radno i društveno
aktivan. Ova životna etapa ima četiri značajna po-
dručja – škola i učenje, brak i obitelj, rad i uspjeh.
Što su o tom rekli umni ljudi?

O ŠKOLI I UČENJU

- Tko hoće učiti, svugdje nađe školu.
- Uzmite prirodu za učitelja, osjećaje za vodiče, i
velike učitelje za savjetnike.
- Mnogo sam naučio od mojih učitelja, više od
mojih kolega, a najviše od mojih učenika.
- Nitko nije slučajno dobar, vrlinu treba naučiti.
- Primjer popravlja mnogo bolje od prijekora.
- Vlastito iskustvo je najbolja škola, samo je ško-
larina suviše skupa.
- Što naučiš u mladosti, u starosti kao da si našao.
- Trebamo znati što znamo, da bismo to što znamo
prema potrebi koristili.
- Ako ljudski duh nije obrazovan, oči i uši su zli
svjedoci.
- Sitni su oni ljudi koji učiteljev rad za sitno sma-
traju.

Alojzije Firanj

MURPHYJEV ZAKON

- Dva monologa ne čine dijalog.
- Kad riješiš ozbiljno zasukati rukave, primijetiš da nisi obukao ko-
šulju.
- Nikad nije kasno da se stigne kasno.
- Bolje vrabac u ruci nego iznad glave.
- Ako ti je svejedno gdje si, onda se nisi izgubio.
- Najbolji način da se sjetiš što si još htio napisati, jest da zapečatiš
pismo.
- Vrela epruveta izgleda isto kao hladna.
- Kad nešto smjestiš u memoriju kompjutera, upamti gdje si to
smjestio.
- Svi lažu; ali nema veze, ionako nitko ne sluša.
- Učiniš li nekome uslugu, to će postati tvoj posao.
- To što liječnik zna ime tvojoj bolesti, ne znači da zna i što je to.
- Ako ispit dopušta korištenje literature, zaboravit ćeš knjigu. Ako
bi imao ispit kod kuće zaboravio bi gdje stanuješ.

Antun Kovač

ŠALA MALA

Sudar

Škota udario auto pa mu svećenik odlučio udijeliti svećeničko poma-
zanje:

- Vjeruješ li u Boga Oca, Boga Sina i Boga Duha Svetoga? – upita
svećenik, a ovaj će preneraženo širom otvorenih očiju:
- Ja umirem, a vama je do kviza!?

Preuzeto iz lista „Zvona“, Čakovec, travanj 2009.
M. Đ.

BEĆARCI

Nisam znala nisam virovala,
Da je janje milije od mame.

Ala bi se naljubila dike,
Da ni bilo na kapiji čike.
Oj curice biće tebi vruće,
Kad se baja u krevet zavuče.

Stare cure kao staro vino,
Što starije sve je više fino.

E da mi se vratiti u mladost,
ja bi našo svom životu radost.

ZAJAM

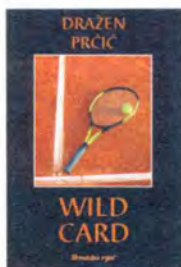
Ako ti je neki čovjek dosadio, daj
mu zajam.

Prilično je skupo za novac kupova-
ti neprijatelja.

Tko traži zajam, jedanput se crveni
a deset puta blijedi.

Ne pozajmljuj od onoga s kim mo-
žeš razgovarati sa šeširom u ruka-
ma.

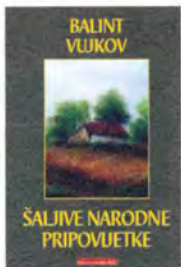
Tko pozajmi prijatelju dvostruko
gubi.

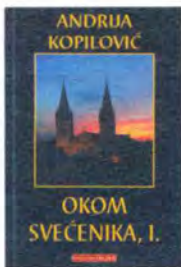
Rasprodano

400 dinara

400 dinara

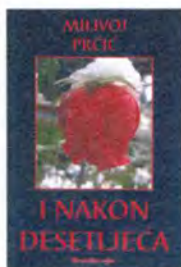
400 dinara

400 dinara

400 dinara

200 dinara

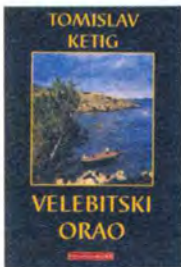
300 dinara

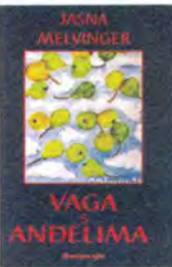
200 dinara

300 dinara

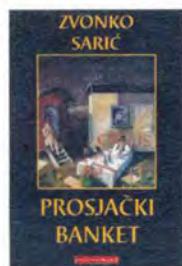
300 dinara

200 dinara

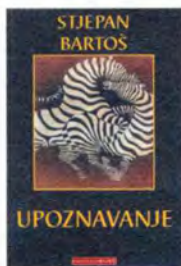
300 dinara

300 dinara

300 dinara

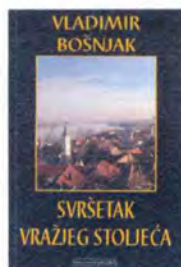
300 dinara

500 dinara

300 dinara

300 dinara

400 dinara

400 dinara

400 dinara

300 dinara

300 dinara

400 dinara

400 dinara

500 dinara

2500 dinara

Naručite knjigu !

Dostava preporučenom poštom, plaćanje poštaru po primitku.

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Poštanski broj, mjesto i država: _____
Telefon i e-mail: _____

Ovim neopozivo naručujem:

- 1. _____, komada _____
- 2. _____, komada _____
- 3. _____, komada _____
- 4. _____, komada _____
- 5. _____, komada _____
- 6. Komplet knjiga s popustom 20% UKUPNO: 9.120,00

Vlastoručni potpis: _____

BUNJEVAČKO-ŠOKAČKO PRELO

KORIZMENE AKTIVNOSTI

